

Bevarandeplan för Natura 2000-området Borgen SE0430117

Borgen, Foto: Maria Sandell

Grunduppgifter om Borgen

Län:	Skåne
Kommun:	Helsingborg
Läge:	1 km nordväst om Vallåkra i Rååns dalgång
Markägare:	Enskild, Naturvårdsverket
Areal:	16,9 ha
Skyddsform:	Naturresevat, Borgen, 2001-12
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1998-12. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018-08.

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. Natura 2000-arter är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga

1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter. Tillstånd krävs alltid för åtgärder som riskerar att påverka dessa arter negativt. Typiska arter är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsamt tillstånd för en utpekad naturtyp. Karaktäristiska arter ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Arter kan vara både typiska och karaktäristiska. Prioriterade arter och naturtyper är de arter/naturtyper som är utpekats som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter och naturtyper som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten eller naturtypen ska få gynnsam bevarandestatus. Rödlistade arter är en sammanställning av arters status när det gäller risk att dö ut inom ett lands gränser. En nationell rödlista publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för denna bevarandeplan förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2015. Fridlysta arter är förtecknade i Artskyddsförordningen. Det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. Ågp-arter är hotade arter med ett särskilt åtgärdsprogram för att förbättra artens överlevnadsmöjligheter.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	6
OMRÅDESBESKRIVNING.....	7
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	8
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	9
Bevarandemål.....	9
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	10
Naturtyper	10
Icke naturtyper.....	12
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	12
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	14
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	15
Restaureringsåtgärder	15
Löpande skötsel	16
Uppföljning	16
REFERENSER.....	16
BILAGOR	16
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	17
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	18
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	19
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	20

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Borgen är ett något mindre område än naturreservatet med samma namn. Området ligger i Rååns dalgång med en berggrund som utgörs av Höganäsformationens sedimentära bergarter. Landskapet karaktäriseras av djupt nedskurna sidodalar som bildar raviner med branta sidor som har eroderats fram i de berggrundslager som härstammar från yngsta trias till äldsta jura. På krönet finns rester av en fornborg från järnåldern. Fornborgen är ca 120–80 meter och utgörs av en triangulär platå med branta sidor i V, S och Ö i omgivande ravin.

Stora delar av området utgörs av branter med askdominerad ädellövskog. I fältskiktet dominerar skogsbingel. Buskskiktet är rikt med arter såsom ask, hassel och skogstry. Skogsområdena hyser ett rikt småfågelliv med en täthet på 150 häckande par per ha. Talrikast är lövsångare och bofink och i övrigt förekommer bland annat näktergal, svarthätta, trädgårdssångare, härmsångare, koltrast och taltrast. Mer tillfälliga arter är t.ex. sommargylling, mindre flugsnappare, lundsångare och flodsångare.

Under 1700-talet bröts kol i området och under 1900-talet togs eldfast lera ut både norr och söder om Råån. Tåktverksamheten lämnade efter sig ett kaotiskt virrvarr av gropar, småraviner och avfallshögar vilka nu är dolda i den täta vegetationen. Fossil av utdöda ryggradsdjur och dinosaurier har påträffats vid tåktverksamheten. En stor mängd spår från den sex meter långa växtätande dinosaurien Plateosaurus har hittats i området.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanen för Borgens naturreservat.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Borgen naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)		0,46	0,46
♦Fuktängar med blåtåtel och starr (6410)		1,0	1,0
Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)	2,5		2,5
♦*Lind-lönnskogar i sluttningar och raviner (9180)	8,1		8,1
*Alluviala lövskogar med <i>Alnus glutinosa</i> eller <i>Fraxinus excelsior</i> (91E0, 9750)	0,81		0,81
Total areal naturtyper		12,9	
Icke naturtyper			
<i>Utvecklingsmark mot:</i>			
♦ 6911 - Öppen kultiverad betesmark utvecklas mot Torra hedar (alla typer, 4030)		2,3	
Total areal utvecklingsmarker		2,3	
Total områdesareal		16,9	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦ ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är naturtyperna vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) och lind-lönnskogar i sluttningar och raviner (9180).

Motivering:

Området utgörs av en ravin vars sluttningar huvudsakligen täcks av lövskog. I botten av ravinen rinner ett vattendrag – Råån. För 200 år sedan förekom brytning av kol i mindre utsträckning i sluttningarna.

Skogen är nästan helt fritt utvecklade. Området har en mycket rik fågelfauna och vegetationen är typisk för den näringsrika jordmånen.

Bevarandemål

Areal

Arealen av vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) ska vara minst 0,46 ha. Arealen av fuktängar med blåtåtel och starr (6410) ska vara minst 1,0 ha. Arealen av ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160) ska vara minst 2,5 ha. Arealen av lind-lönnskogar i sluttningar och raviner (9180) ska vara minst 8,1 ha. Arealen av alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior* (91E0, 9750) ska vara minst 0,81 ha. På längre sikt när utvecklingsmarken öppen kultiveras betesmark (6911) utvecklats till naturtyp torra hedar (alla typer, 4030) ska arealen vara minst 2,3 ha.

Strukturer och funktion m.m. – terrestra miljöer

Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet, och ska påverka dynamik och struktur. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet och/eller säsongvis. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan.

Regelbunden hävd ska påverka området. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnyras sig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter eftersom det kan finnas kvar rests substanser i spillningen som kan påverka dynglevande organismer negativt. Värdefulla buskar och träd (t.ex. bärande och

blommande buskar och träd, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd, grova träd etc.) ska finnas. Det ska finnas död ved (t.ex. torrträd, hålträd, liggande död ved) av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar; träd med hackspettsbohål; gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar.

Strukturer och funktion m.m. – limniska miljöer

Det ska finnas en naturliknande hydrologisk regim. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Det ska finnas sträckor som präglas av erosion och sedimentation (meandring) som skapar blottlagd jord/strandzon och strandbrinkar. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Vattenkvaliteten ska vara god. Försurning ska inte förekomma. Syrgashalten ska vara god. Kalkhalten ska vara hög. Vattendraget ska vara naturligt eller naturliknande med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer. Död ved ska finnas i området. Främmande arter eller fiskstammar ska ej inverka negativt på artsammansättningen eller variation av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning.

Naturtypen vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) och alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior* (91E0, 9750) är extra känsliga för ändringar i grundvattennivå samt ändring av grundvattnets kemiska egenskaper och temperatur.

Typiska arter

Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer inom Natura 2000-området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)

Råån anses vara naturtypen vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260). Råån meandrar naturligt hela sträckan inom Natura 2000-området. Det finns bl.a. noterad förekomst av grönling, bäcknejonöga, lax och öring. Signalkräfta är etablerad i Råån. Tillsammans med det rika fågellivet som, ex. forsärla och kungsfiskare, visar detta att Råån i många avseende är en välmående å. Rååns meandring ger upphov till naturliga erosionsytor med ibland branta bankar. Det lilla fall som finns ger upphov till både lugnt vatten och mer strömmande vatten vilket ger rik fauna och flora. Vid lågvatten blottas

ibland sandbankar. Meandringen och de varierande strömförhållandena ger upphov till en varierad bottenstruktur med både dyig botten och utmärkta lekbottnar för öring och lax. Närmast ån finner man mycket al och ask som skuggar ån och ger förutsättningar till ett rikt insektsliv i vattnet. Vid Borgen ansluter Borgenbäcken till Råån. Bottenfaunaanalyser i Borgenbäcken, som genomfördes 2003, visade på obetydlig försurning, stark föroreningspåverkan och allmänt naturvärde. För själva Råån gäller obetydlig försurning, måttlig föroreningspåverkan och högt naturvärde. Generellt sett så har de små tillflödena till Råån en högre belastning av föroreningar än själva ån.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av belastning av föroreningar.

Fuktängar med blåtåtel och starr (6410)

Naturtypen återfinns strax norr om järnvägen. och längs med den södra delen av naturtypen rinner Råån. Jättegröe och jättebalsamin dominerar området men även tuvstarr och brunstarr förekommer. Det finns mindre fuktiga partier i området, vilka utgörs av för detta korvsjöar.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus till följd av bristande hävd.

Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160)

Ekskogen är tre-flerskiktad, där de äldsta ekarna är uppemot 200 år vilka har växt upp i ett ganska öppet landskap. Medelåldern på skogen är 76–125 år. Trädsiktets krontäckning är ungefär 80%. Busksiktet är rikt och domineras av hagtorn, hassel och vildkaprifol. Fältsiktet domineras av blekbalsamin men man finner även växter såsom skogsknipprot. Typiska arter som dokumenteras är bl.a. storrams, gullockmossa och platt fjädermossa.

Mängden död ved är liten (<5m³/ha) norr om järnvägen och måttlig (5–15 m³/ha) söder om järnvägen. Grova träd och gamla träd är tämligen allmänna (2–10/ha). Det finns ädellövträd med grova döda grenar. I det norra området finns vidkroniga träd och hålträd med mulm. Det finns svag-måttlig påverkan av sentida skogsbruk och tydlig påverkan från tidigare hävd.

Naturtypen har fullgod bevarandestatus.

Lind-lönnskogar i sluttningar och raviner (9180)

I ravinerna både norr och söder om järnvägen finner man en treskiktad askdominerad ädellövskog med en medelålder på 76–125 år. I botten av ravinen i norr ringlar borgenbäcken. Här utgörs busksiktet av bland annat ask och hassel. Fältsiktet domineras av skogsbingel, vildkaprifol och liljekonvalj. Söder om järnvägen är branternas vegetation något mer artfattig än i norr. Busksiktet är glest med arter såsom hägg, hassel och fläder. I fältsiktet finner man skogsbingel med inslag av områden där kirskaål, älgört och ormbunkar dominerar.

I området söder om järnvägen finns det rikligt (15–40 m³/ha) död ved. Grova träd är enstaka (<2/ha) och gamla träd är tämligen allmänna (2–10/ha). I området norr om järnvägen finns det lite (<5m³/ha) död ved. Grova träd är tämligen allmänna (2–10/ha) och gamla träd är tämligen allmänna (2–10/ha). I norra området finns det vidkorniga, spärrgreniga träd, ädellövträd med grova döda delar och hålträd med mulm. I det norra området finns svag-måttlig påverkan av sentida skogsbruk och svag-måttliga tecken av spår från tidigare hävd finns.

Naturtypen har fullgod bevarandestatus.

Alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior* (91E0, 9750)
Närmst ån finner man mindre områden av alkärr som kan anses vara naturtypen alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior* (91E0, 9750) som tidvis är översvämmade. Al dominerar trädskiktet och i buskskiktet finner man bl.a. hägg, ask och alm. I fältskiktet är skogsbingel allmän till riklig och man finner även kirskål, blekbalsamin, nejlikrot, älgört och nässlor. Typiska arter är bl.a. majbräken och mindre hackspett.

Svämlövskogen är enskiktad med en medelålder på 26–75 år. Mängden död ved är måttlig (5–15 m³/ha). Grova träd saknas och gamla träd är enstaka (<2/ha). Det finns svag-måttlig påverkan av sentida skogsbruk.

Naturtypen har fullgod bevarandestatus.

Icke naturtyper

Öppen kultiverad betesmark (6911) utvecklas mot Torra hedar (alla typer, 4030)
Naturtypen öppen kultiverad betesmark (6911) utvecklas mot naturtypen torra hedar (alla typer, 4030). Arealen är 2,3 ha.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

Terrestra miljöer

- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- För svag eller utebliven hävd som leder till att naturtyperna växer igen.
- För intensiv hävd som skadar vegetationen.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Terrängkörning.
- Spridning av invasiva arter.
- Brist på förnyring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Produktionsinriktat skogsbruk i, och ofta även i anslutning till ett objekt. Skogsbruket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt även leda till uttorkning genom ändrade markförhållanden och hydrologi. Det innebär i sin tur att många arter knutna till naturtypen, har svårt att överleva. Slutavverkningar innebär också en fragmentering av naturtypen.
- Avverkning av skog, däribland grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd, inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved. Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Brist på naturliga störningar i skogen.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Nedfall av luftföroreningar. Luftföroreningar kan bl.a. skada områdets lavflora.

Limniska miljöer

- Avfall och avlopp från hushåll, faciliteter och campingboende, t.ex. husbilar eller husvagnar, inom och utanför området.
- Vattenuttag under perioder med lågvattenflöde innebär risk för uttorkning, förhöjda vattentemperaturer och syrgasbrist.
- Utfiskning av fiskebeståndet.
- Om avmaskningsmedel används på betesdjuren så bör de betesmarker som ligger nära ån ej användas förrän tidigast 14 dagar efter avmaskning. Avmaskningsmedlen bryts inte ner helt utan följer med spillningen ut och kan dels vara giftiga för alla dynglevande insekter, dels är de mycket giftiga för fiskar och andravattenlevande organismer. När det ligger nära Natura 2000-områden med vatten är det extra viktigt med ett par veckors karens.
- Tillförsel av främmande giftiga eller reproduktionsstörande ämnen såsom tungmetaller och hormoner.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendraget i området.
- Införande av signalkräftor eller främmande fisk som inte förekommer naturligt i de akvatiska miljöerna.
- Exploatering av vattendragens stränder. Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt. Exploatering/konstruktion i vattendraget har en stor negativ effekt på öringen.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Vattenreglering och vandringshinder i vattendragen.
- Nedfall av luftföroreningar och användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Av människan skapade hinder i vattendragen, både i området och i omkringliggande områden.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Natura 2000-området Borgen är skyddat som naturreservat sedan 2001.

Man får inte bedriva täktverksamhet i någon form, man får inte vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär som att gräva, schakta, spränga, borra, muddra, dränera, dämna, utfylla, plöja eller utföra annan markberedning, man får inte plantera eller så träd, buskar eller andra växter, man får inte plocka eller gräva upp växter, etc.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

I lövskogen gynnas stora träd genom försiktig gallring och frihuggning. Betesmarken ska årligen betas från maj till oktober med nöt, häst eller får. Högvuxen eller otjänlig betesvegetation slås vid behov. Vid behov ska buskar och träd längs stränderna till Råån avverkas.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan

Löpande skötsel

- Se skötselplan

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- Andersson, J., Larsson, A. & Pålsson, L. 2001. *Skötselplan för naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun*. Länsstyrelsen Skåne.
- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktblad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Nilsson, K. 2005. *Bevarandeplan för Natura 2000-område Borgen*. Länsstyrelsen Skåne.
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

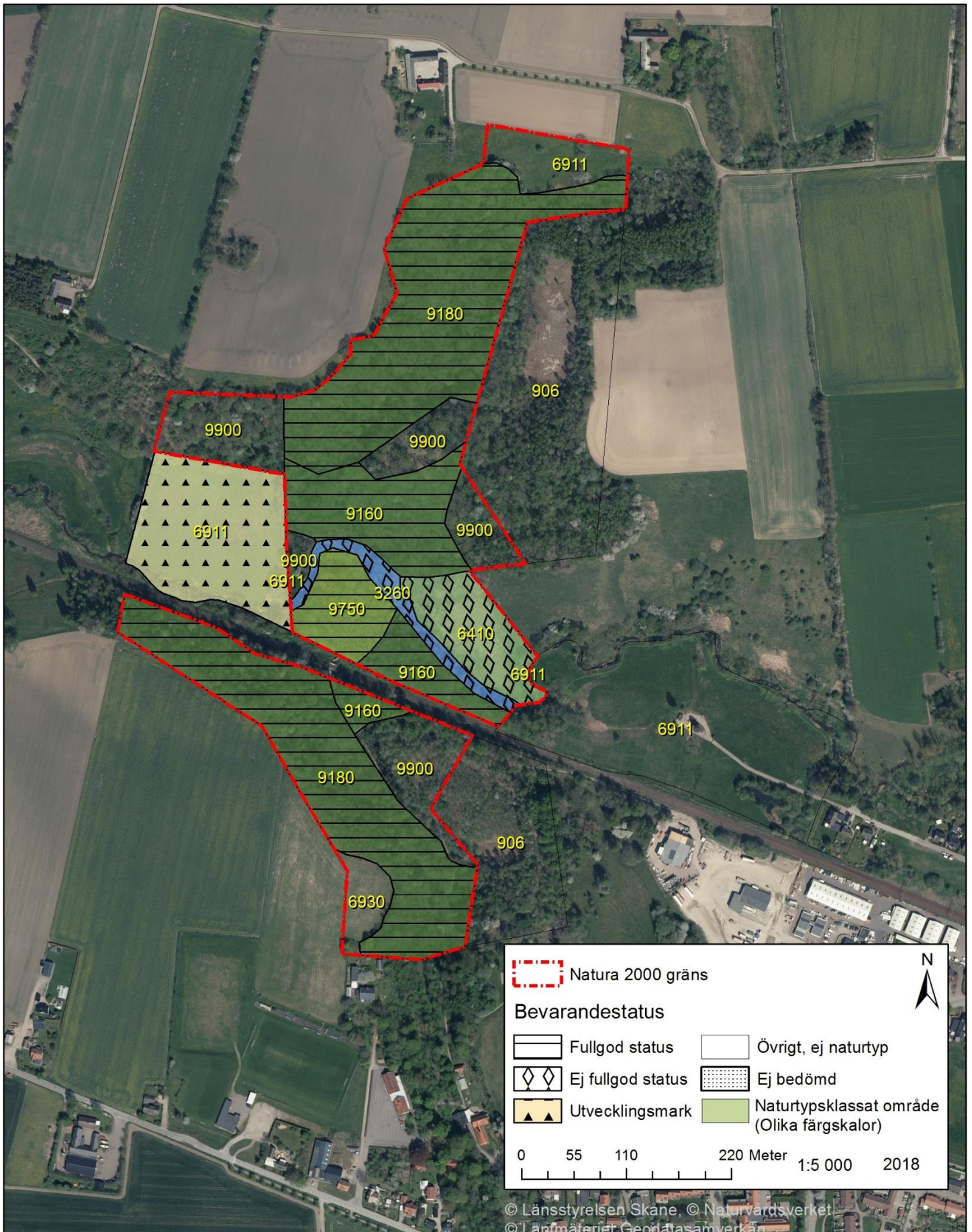
Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2018-08-03 av Erik Fridolf

Bilaga 1. Natura 2000-området Borgen, SE0430117, med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

3260 - Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor

6410 - Fuktängar med blåståtel och starr

9160 - Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ

9180 - Lind-lönnskogar i sluttningar och raviner

91E0, 9750 - Alluviala lövskogar med *Alnus glutinosa* eller *Fraxinus excelsior*

Icke-naturtyper

906 - Triviallövskog

6911 - Öppen kultiverad betesmark

6930 – Åker

9900 - Ickenatura-skog

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag**. Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd**.

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt art databankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
	Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT
	Flockarun	<i>Centaureum erythraea</i> var. <i>erythraea</i>	VU, F
	Gullviva	<i>Primula veris</i>	F
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Månviol	<i>Lunaria rediviva</i>	NT
	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	F
	Skogskniprot	<i>Epipactis helleborine</i>	F
	Snödroppe	<i>Galanthus nivalis</i>	F
	Sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>	NT
	Åkerkulla	<i>Anthemis arvensis</i>	NT
Insekter	Bredbrämrad bastardsvärmare	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT
	Fransgökbi	<i>Nomada stigma</i>	VU, ÅGP
	Märgelsandbi	<i>Andrena labialis</i>	VU, ÅGP
Svampar	Lundticka	<i>Loweomyces wynneae</i>	VU
	Stor tratticka	<i>Polyporus badius</i>	NT
		<i>Oxyporus obducens</i>	VU
Grod- och kräldjur	Skogsödla	<i>Zootoca vivipara</i>	F
	Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	F
	Vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	F
Fåglar	Flodsångare	<i>Locustella fluviatilis</i>	NT, F
	Forsärsla	<i>Motacilla cinerea</i>	F
	Härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	F
	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU, F
	Mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	F
	Lundsångare	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	NT, F
	Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	F
	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT, F
	Näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	F
	Sommargylling	<i>Oriolus oriolus</i>	VU, F
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT, F
	Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	F
	Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	F
Fiskar	Bäcknejonöga	<i>Lampetra planeri</i>	B2

Bevarandeplanen för Borgen

Syftet med Natura 2000-området Borgen i Helsingborgs kommun är att bevara naturtyperna vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260) och lind-lönnskogar i sluttningar och raviner (9180). Förutom rester av en fornborg från järnåldern så hyser skogsområdena inom Natura 2000-området ett mycket rikt småfågelliv.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane